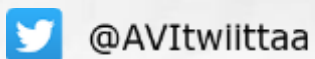

Genomförande av läkemedelsbehandling i verksamhetsenheter inom socialvården, webinarium 30.10.2023

Genomförande av säker läkemedelsbehandling på serviceboenden med heldygnsomsorg inom socialvården

Enhetens plan för läkemedelsbehandling som verktyg för säker läkemedelsbehandling

- Alla enheter som utför läkemedelsbehandling ska ha en plan för denna
- Planen för läkemedelsbehandling är ett verktyg som enheten som utför läkemedelsbehandlingen använder för att definiera och hantera delområdena inom säker läkemedelsbehandling
- Planen för läkemedelsbehandling är ett kvalitetsledningsdokument och ett direktiv som styr processen för läkemedelsbehandling på enheten
 - Viktig för handledning i läkemedelsbehandling
- Den viktigaste egenskapen hos planen för läkemedelsbehandling är att den till innehållet motsvarar behoven hos den enhet som utför läkemedelsbehandlingen, där den tillämpas i praktiken
- Organisationens ledning och föreståndaren för enheten ansvarar för att planen för läkemedelsbehandling utarbetas och uppdateras
- När planen för läkemedelsbehandling utarbetas och uppdateras ska representanter för alla yrkesgrupper som utför läkemedelsbehandling på enheten delta
- Enhetens läkare med ansvar för läkemedelsbehandling deltar i utarbetandet av planen för läkemedelsbehandling
 - Tillför medicinsk expertis vid utarbetandet av planen

Enhetspersonarens ansvar för genomförandet av läkemedelsbehandling

- Ledningen/föreståndarna
 - Bär i alla enheter som genomför läkemedelsbehandling det övergripande ansvaret för genomförandet av och förutsättningarna för säker läkemedelsbehandling på de egna enheterna
 - styr och övervakar genomförandet av läkemedelsbehandling och dess kvalitet i enlighet med planen för läkemedelsbehandling samt beslutar om arbetsfördelningen och samarbetet mellan olika personalgrupper när läkemedelsbehandling genomförs
- Enhetens läkare/läkaren som godkänt planen för läkemedelsbehandling
 - Beviljar läkemedelstillstånd
 - Undertecknar planen för läkemedelsbehandling
 - Skriver recept (beaktar läkemedelsbehandlingens genomförbarhet när läkemedel förskrivs)
- Den utsedda sjukskötaren vid enheten
 - Ansvarar för genomförandet av läkemedelsbehandling som helhet, såsom uppgiftsfördelningen, säkerställandet av kompetensen inom läkemedelsbehandling och läkemedelsbehandlingens funktion samt tillsynen över genomförandet av läkemedelsbehandling
 - Sjukskötaren har ett särskilt ansvar för att läkemedelsbehandlingen är säker för verksamhetsenhetens klienter.
- Varje anställd som genomför eller deltar i läkemedelsbehandling ansvarar för sina egna handlingar

Säkerställande av kompetensen inom läkemedelsbehandling

- Vid verksamhetsenheter inom social- och hälsovården utförs läkemedelsbehandling i första hand av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som har fått utbildning i läkemedelsbehandling på det sätt som anges i enhetens plan för läkemedelsbehandling
- Läkemedelsbehandling får inte genomföras utan utbildning eller introduktion eller om inte kompetensen har säkerställts
- I säkerställandet av kompetensen ingår förutom introduktion och utbildning även säkerställande av det teoretiska och praktiska kunnandet
 - Det teoretiska kunnandet säkerställs till exempel skriftligt eller muntligt med beaktande av kompetensen inom läkemedelsberäkning. Rutinerna för säkerställande av det teoretiska kunnandet och vad som krävs för att påvisa det teoretiska kunnandet fastställs i planen för läkemedelsbehandling.
 - Det praktiska kunnandet säkerställs med hjälp av prov på det sätt som anges i planen för läkemedelsbehandling. Prov avläggs i till exempel dispensering av läkemedel och injektioner. Som examinator fungerar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (till exempel en sjukskötare) som har tillräcklig erfarenhet och tillräckliga kunskaper och färdigheter och som agerar på basis av sitt kunnande, sin examen och sin utbildning i läkemedelsbehandling.
- Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården får utan särskilt tillstånd genomföra läkemedelsbehandling på basis av de studier i läkemedelsbehandling som ingår i deras yrkesutbildning
 - Arbetsgivaren (föreståndaren) ska dock säkerställa kompetensen på det sätt som anges i planen för läkemedelsbehandling i enlighet med arbetstagarans examensplan, arbetsuppgifternas omfattning och enhetens anvisningar
- Arbetsgivaren ska ordna fortbildning för de anställda för sådana uppgifter (krävande läkemedelsbehandling) som de anställda inte har behörighet att utföra på basis av yrkesutbildningen. Arbetsgivaren ska säkerställa de anställdas teoretiska och praktiska kunnande samt bevilja dem skriftliga tillstånd för uppgifterna.
- I verksamhetsenhetens plan för läkemedelsbehandling beskrivs för varje yrkesgrupp vilken utbildning som utöver yrkesutbildningen krävs för att kunna utföra läkemedelsbehandling.

Omsorgsassistenters deltagande i läkemedelsbehandling

- Utbildningen till omsorgsassistent är inte en yrkesexamen inom social- och hälsovård, utan består av några examensdelar
- Utgångspunkten bör vara att omsorgsassistenterna inte ska delta i genomförandet av läkemedelsbehandling
- Om arbetsgivaren bedömer att det är nödvändigt för verksamheten på verksamhetsenheten, ska omsorgsassistenten utbildas för uppgifter inom läkemedelsbehandling, hans kunskaper ska säkerställas och hen ska ha ett skriftligt tillstånd för läkemedelsbehandling
- Tillståndet för läkemedelsbehandling är klient- eller läkemedelsspecifikt
- En omsorgsassistent kan ge färdigt dispenserade läkemedel på naturlig väg, men inte läkemedel som huvudsakligen påverkar det centrala nervsystemet eller narkotiska läkemedel
- En omsorgsassistent får inte självständigt ansvara för en klients läkemedelsbehandling

Genomförande av läkemedelsbehandling

- Dokumentation av läkemedelsbehandling
 - Hälso- och sjukvård som ges av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid en verksamhetsenhet inom socialvården hör till tillämpningsområdet för förordningen om journalhandlingar. Förordningen innehåller bland annat bestämmelser om vilka uppgifter som ska antecknas i journalhandlingarna, rättelse av anteckningar och förvaring av journalhandlingar. I journalhandlingarna kan antecknas de yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som deltar i vården av patienten samt andra personer som deltar i vården enligt deras anvisningar
 - Förändringar i den regelbundna medicineringen som ges vid en enhet inom socialvården och medicinering som ges vid behov ska registreras
- Förvaring av läkemedel
 - Enhetens läkemedel ska förvaras i ett separat, låst utrymme som är avsett för detta, till exempel ett medicinrum
 - Läkemedlen ska förvaras i sina originalförpackningar i ett förvaringsutrymme dit endast personer med rätt att hantera läkemedel har tillträde
 - Det enklaste sättet att låsa utrymmet är med ellås och passerkontroll, där personalens tillträdesrättigheter har fastställts. I andra hand kan man till exempel använda en separat nyckel, som alltid innehas av den person som ansvarar för läkemedelsbehandling under den aktuella dagen/det aktuella arbetsskiftet.
 - Inga andra produkter ska förvaras i medicinskåpet eller medicinkylskåpet, endast läkemedel
 - Narkotikaläkemedel och dokument för konsumtionsövervakning av dem ska förvaras åtskilda från andra läkemedel, i ett separat låst skåp eller fack. Endast personer som har rätt att hantera narkotikaläkemedel på enheten ska ha tillträde till förvaringsutrymmet. Passerkontrollens betydelse accentueras i konsumtionsövervakningen av narkotikaläkemedel

socialvården – två separata tillstånd

- I regel krävs inget tillstånd för hälso- och sjukvård på verksamhetsenheter inom socialvården. Inom socialvården omfattar tillstånd/registrering för att tillhandahålla boendeservice även vissa hälso- och sjukvårdstjänster.
- Tillstånd för hälso- och sjukvård krävs när krävande hälso- och sjukvård tillhandahålls på en verksamhetsenhet
 - behandling med smärtpump
 - intravenös läkemedels- och vätskebehandling
 - behandling med narkotiska läkemedel som injiceras
 - Substitutionsbehandling
 - avgiftsbelagd vaccinationsverksamhet som inte ingår i avtalet med välfärdsområdet om vaccination av klienter på boendeenhet
- Palliativ vård kräver inget tillstånd för hälso- och sjukvård
 - Tillstånd för privat hälso- och sjukvård krävs inte för behandling med narkotiska läkemedel som injiceras på en socialvårdsenhet under palliativ vård
- Enheten ska ha en sådan yrkesutbildad personal inom social- och hälsovården som är utbildad i läkemedelsbehandling och som genomför läkemedelsbehandling enligt enhetens plan för läkemedelsbehandling. Enheten ska ägna uppmärksamhet åt att personalen har tillräckliga kunskaper samt åt personalstyrkan och personalens struktur
- Den ansvariga ledaren för hälso- och sjukvårdstjänster ska vara en legitimerad läkare

Källor

- [Säker läkemedelsbehandling – Handbok för upprättande av plan för läkemedelsbehandling](#)
- [Fimea, säker läkemedelsbehandling](#)
- [Rekommendation om uppgiftsbeskrivningen, kompetenskraven och utbildningen för omsorgsassistenterna i tjänster för äldre](#)
- [Behandling av klientuppgifter inom socialvården \(på finska\)](#)
- [Anvisning: Behov av tillstånd för hälso- och sjukvård på boendeenheter inom socialvården – två separata tillstånd](#)
- [SHM/Om personal inom social- och hälsovården/Vanliga frågor om verksamhetsmodeller och arbetsfördelning för personal inom social- och hälsovården \(på finska\)](#)

